

Trevlig Sommar

Mindre hackspett (Dendrocopos minor)

Foto: Kent-Ove Hvass

En tidskrift av Leksands Fågelklubb

Müller Staffan
Zinkvägen 5
793 41 INSJÖN

S 2007

Fåglar i Leksand

En tidskrift av Leksands Fågelklubb

Pris 40 SEK www.fagelklubben.leksand.nu

Nr 1, ÅR 2007

Redaktionen

Ansvarig utgivare:

Staffan Müller 073-322 23 45

Redaktör/Layout

Martin Linzie 073-048 54 54

Zinkvägen 5

793 41 Insjön

e-post: ml22ky@student.hik.se

Medlemsregistret:

Henry Pollack 0247-40964

Klockarvägen 4

793 41 Insjön

e-post: zyq693p@tinet.se

Utgivning och medlemskap:

Tidskriften utges av Leksands Fågelklubb och utkommer 4 nummer per år, varav 2 tidningar och 2 programblad.

Pris: 40 kr

Medlemmar erhåller tidskriften gratis.
Medlemskap i Leksands Fågelklubb kostar 120 kr/år

Familjemedlemmar och ungdomar (ej fyllda 21 år) betalar 40 kr/år

Avgiften sätts in på

Pg: 438 26 34-6

Bg 456-4373

c/o Leksands Fågelklubb

Innehåll

4. Ordföranden har ordet.
5. Årsberättelse 2006
10. Örnutfodringen i Leksand 2006/2007
13. Gråspett Nattskärta Inventeringsarter
14. Rysk havsörn sedd i Leksand.
15. Projekt Pilgrimsfalk omorganiseras
16. Storlomsrapport 2006
17. Det våras för skogsduvan?
18. Ursprung och ålder för ringmärkta örnar.
27. Fågelfotogrupp bildar i Leksand.
28. Amiral, en långväga gäst i rabatten.
31. Nya Medlemmar!
32. Hackspettkursion
34. Presentation av Hasse Nydahl
35. Välbesökt invigning av Brenäsviken
38. Hemsidan, och Svalan
39. Organisation

Hjälp oss skydda värdefull
natur i Leksand!

Leksands Naturvårdsfond

Pg. 449957-0

Framsidan: Ormvråk (*Buteo buteo*)
Foto: Jeroen Scheffers

Bäste läsare,

Du håller i din hand vårnuumret av Fåglar i Leksand. Dessa rader skriver vi den 10 juli och det lär nog dröja ytterligare någon vecka innan Du som är läsare har tidningen i din hand. Vi lyckades tyvärr inte hålla oss till tidsplanen denna gång. Till stor del skyller vi detta på förändringarna som skett i tidningsredaktionen. Martin Linzie har tagit över jobbet som redaktör. Det tar sin tid att lära sig att göra tidningen och det hela blev inte lättare av att den tillträdande redaktören befann sig långt borta i Kalmar under hela våren. Även om en stor del av materialet stod färdigskrivet redan tidigt i våras, så kunde vi först i juni börja jobba med tidskriften på allvar.

Våren har i alla fall varit tidig, ja rentav rekordtidig och många fågelarter har börjat häcka ett par veckor innan normal tid. Du har säkert själv haft möjligheter att ta del av detta. Dela gärna med dig av dina upplevelser till oss övriga läsare. En artikel, en bild, eller kanske bara en notis. Det är det vi fyller tidningen med. Ju fler vi är som hjälps åt, desto färggladare blir tidskriften, såväl bokstavligt som bildligt talat. "Fåglar i Leksand" är en tidning av och för medlemmarna, så ta vara på möjligheten att själv vara en del utav den, till glädje och nytta för oss som gillar fågellivet kring Leksand!

Även om vi nu inte klarade av att hålla tidschémat, så hoppas vi ändå att vi inte naggat på tidningens goda kvalitet. Vi hoppas även att den var väl värd att vänta på. Vad man saknar är just fler skribenter och fler fotografer. Vi vet att det fotas fågel som aldrig förr. Kolla in våran hemsida då och då. Där kommer vi att efterlysa bilder till kommande nummer. Är du intresserad av att bli fågelfotograf? Vi håller på att bilda en fotosektion inom klubben. En del av tanken är att den ska generera i fler fotografer som ställer upp med bildmaterial till tidskriften. Förutom att vi får större spridning på fotografierna, så kanske vi på detta sätt även kan höja kvallitén ytterligare ett snäpp. Om fotosektionen kan du läsa mer på sida 27.

Arbetet med nästa nummer påbörjas omgående och Du som vill ha med någonting hör av dig snarast. Pressstopp blir den 15 september. Men ju mer av materialet som kommer in tidigare, desto lättare blir det för redaktören att bearbeta det. Var gärna ute i got tid.

Avgående redaktören, Bogdan lovar att även i fortsättningen jobba med tidningen men då mest som skribent och "artikelraggare". Finns det någon mer där ute som är villig att ta på sig en liknande roll, så är det bara att höra av sig till Martn.

Ha en skön sommar och höst med många fina fågelupplevelser. Vi återkommer igen till vintern.

Bogdan Persson och Martin Linzie

Ett landskap värt att bevara

Foto: Staffan Müller

Ordföranden har ordet...

Var tog det hållbara samhället vägen?

Här om dagen var jag på ett möte med meteorolog Per Holmberg.

Han beskrev klimatförändringarna på ett sätt som fick en att tänka både en och två gånger om hur man skall förhålla sig till själv och sin omvärld. När jag var lite yngre var det politiskt gångbart att prata om en ekologisk hållbar samhällsutveckling där framför allt vi i västvärlden skulle lära oss att konsumera lite mindre för att nå fram till ett samhälle i balans med naturtillgångarna och naturen.

I dag, 2007, tror jag inte att det finns ett enda politiskt parti som inte har "tillväxten" som drivfjäder för sin politiska strategi, men så borde det inte vara!

Det är en rumsren åsikt, oavsett om man är höger eller vänster eller rent av miljöpartist, att hävda, att bara konsumtionen ökar så förbättrar vi situationen för människorna i landet. Vi lever i ett Mammons tempel som inte gör någon urskiljning på konsumtionsvara och konsumtionsvara. Hela det demokratiska systemet tycks vara uppbyggt på att hjulen skall snurra i en allt snabbare takt. Den mänskliga tryggheten är såväl etiskt som fysiskt uppbyggd på att börsen går bra och försäljningen ökar. D v s att vi blir gladare och humanare när vi tillåts konsumera mera. Dessutom är ju hela trygghetssystemet för landet Sverige uppbyggt på pensionsfonder som är helt beroende av kursförhållandena på börsen.

Redan här faller idag alla politiska strategier utanför ramen sett ur perspektivet att vi måste besinna oss för att möta problemen med klimatförändringarna.

Det är märkligt att inget politiskt parti kan se andra demokratiska värden i samhället som skulle kunna tänkas höja välfärden (och därmed höja opinionssiffrorna för partiet).

För mig är samhällsutveckling när den är som bäst, en faktisk förbättring (oavsett företagsekonomiska värderingar) av det substrat som vi människor lever på, d v s markytan och naturen.

Jag önskar att, glädjen av att kunna upptäcka en natur i balans där inget lever under utrotningshot, skall vara den främsta parametern för mänsklig lycka och fullständig demokrati.

Bruttonationalprodukten och tillväxtprocenten som i dag reglerar vår syn på "hur det går för Sverige" är en ytterst tveksamma faktor i sammanhanget.

För var och en borde tillgång på ekologiskt hållbara och vårdade naturområden var den främsta orsaken till livsglädje, välbefinnande, trygghet och framtidstro.

I Siljansbygden är nästan var och en, jägare, sportfiskare, skogsägare, bärplockare, fågelskådare, botanist, kulturintresserad eller "bara" naturälskare, mm, mm.

Tänk om alla vi som bor här, kunde ha en samsyn på den natur som vi alla, var och en på sitt eget sätt vill vistas i.

Då skulle helt plötsligt börsnoteringarna falla till föga och trygghets- och välfärds känslan infinna sig hos var och en.

Då skulle jägaren kunna njuta av omgivningarna kring sitt älgpass och glädjas åt såväl vargyl som lospår och jaktbart vilt som också bidrar till välfärden.

Då skulle sportfiskaren kunna fylla sin hink med öring, gädda och abborre.

Då skulle svampkorgar och bärkontar kunna fyllas och berika vår tillvaro.

Och då skulle också vi fågelskådare i framtiden kunna höra järpen "sisa" och den tretåiga hackspetten trumma i sumpskogen.

Detta skulle vara en hållbar samhällsutveckling, framtid, demokrati, välfärd och livsglädje!

Staffan Müller ordf.

Årsberättelse för Leksands Fågelklubb 2006

Staffan Müller

Vår förening har verkat i 30 år!

Genom en ansvarsfördelning, där projekten är basen i vår verksamhet har vi nått stora framgångar tack vare självständigt verksamma arbetsgrupper.

Trots anmärkningsvärda insatser och investeringar, har vi utan någon form av föreningsbidrag, tack vare våra ideellt arbetande funktionärer lyckat hålla en god ekonomi. Örn- och falkprojektet som har varit mest omfattande har också finansierat sin egen verksamhet genom olika fonder och stiftelser.

Många av våra projekt är riksbekanta och flera har blivit normgivande för liknande satsningar runt om i landet.

Örn- och falkprojektet samt verksamheten med uggleholkar och Limsjöns restaurering har skapat rubriker och PR för vår förening.

Arbetsinsatser som kunde ha varit mer lyckade, är framför allt ungdomsverksamheten och program samt exkursioner som med tanke på kvalitén borde ha blivit mer välbesökta.

Vi lever i en glesbygd där många av främst våra ungdomar söker sig ifrån Leksand, p.g.a. studier och familjebildning etc. Det är sannolikt orsaken till att vår förening har många utomsocknes medlemmar.

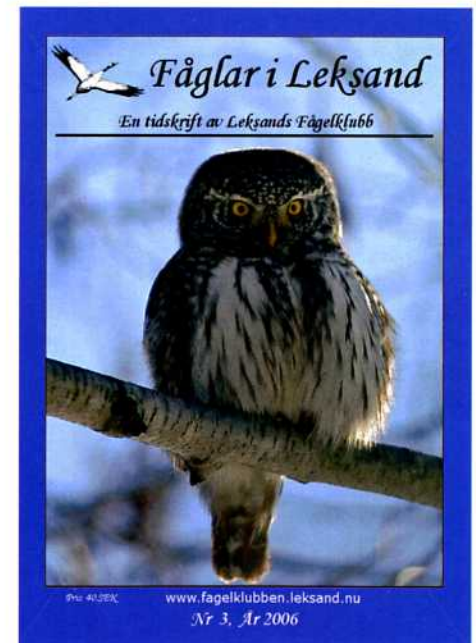
Därför är, den fantastiska medlemstidningen, "Fåglar i Leksand", vårt utan tvekan bästa redskap för att hålla ihop verksamhet och sprida information

Verksamheten:

Medlemsantalet har ökat så att vi nu är 456 medlemmar. 31 av dessa är ungdomar. Styrelsen väddar till var och en att intressera någon närstående att ansluta sig till vår förening, eftersom den framgångsrikt kämpar för naturen och fågellivet i Siljansbygden. Henry Pollack sköter medlemsmatrikeln och har den första kontakten med nya medlemmar.

Styrelsen har genomfört två protokollförda möten och har bestått av Staffan Müller/ ordf., Ulla- Britt Larsson/sek., Göte Bergkvist/kassör samt Bogdan Persson, Annika Leggård, Lisbeth Neil Persson och Thomas Jonson som övriga ledamöter.

Styrelsen har under året även samlat projektledarna till ett referensgruppsmöte för att fastställa utvecklingsplaner, strategier och ekonomi för den praktiska verksamheten.

Ekonomin är stabil och under året gjordes ett överskott på över 11 000:-. Göte Bergkvist är vår kassör och hans skickliga arbete ligger som en trygg grund för vår verksamhet.

Programkommittén har letts av Bogdan Persson som tillsammans med ordf. och Annika Leggård genomfört 15 program, varav örnguidningen och nattsångarvandringen drog mest publik. Av inomhusprogrammen drog vårt 30-års jubileum med Roland Staav mest. 80 personer kom för att titta på en bildkavalkad och ett föredrag om ringmärkningen med fantastiska bilder av Tero Niemi.

Några organiserade studiecirkel har inte bedrivits under året. Studieförbundet är vårt studieförbund. En förändring av programverksamheten har beslutats.

Fåglar i Leksand som är vår medlemstidning har givits ut med 4 nr under 2006. Tryckningen har av praktiska skäl, under året flyttats från Serbien tillbaka till Sverige. Tidningen är såväl till innehåll som till utformning, av högsta klass. Bogdan Persson har lett det redaktionella arbetet och har utfört ett bra uppdag. Sören Stenberg och Lasse Nilsson har också ingått i redaktionen.

www.fagelklubben.leksand.nu är vår hemsida, som har Ulla Britt Larsson som webbansvarig. Det är åtskilliga tusen besökare på vår hemsida som mest är välkänd för örnpjektets redovisning av alla noterade observationer vid åteln: "Örnkatalogen". Ulla-Britt hoppas på en ökad skrivlust hos alla intresserade som kan skriva i gästboken.

Foto: Bogdan Persson
Exkursion runt Insjln ledd av Bogdan Persson.

Ungdomskommittén för en tynande tillvaro av förklarliga skäl. Thomas Jonsson bildar regelbundet grupper för de yngre medlemmarna, vilka försvinner när studieorter på andra håll lockar. En holkserie har under året satts upp på Millnåset och några backsvalebrinkar längs Älven har restaurerats.

Gryssenstugan är vår klubblokal i vildmarken och har haft Ulla- Britt Larsson som ansvarig stugvärd. Frasse Blomberg har varit tillsynsman och sett till de praktiska sysslorna på fastigheten. En spång på vandringsleden till Draggberget, över myren nedom Kvarndammen har byggts och underlättar promenaden till den unika skogen i området. Uthyrningsfrekvensen har varit låg och trots ökad annonsering har stugan stått tom under stora delar av året. Styrelsen kommer under kommande år att verka för en förändring.

Norsbrolokalen är vår klubblokal i Leksand. Den står förutom under våra kvällsaktiviteter, mestadels tom och vållar inget besvär eftersom vi inte har några driftskostnader för den. Lokalen lånas ut även till andra naturvårdsföreningar och vi hoppas att fler kommer att använda lokalen som ägs av kommunen. Den som önskar hyra lokalen bokar in den hos Staffan Müller 070-3 222 345.

Örnprojektet är riksbekant och är landets i särklass bäst väldokumenterade utfodringsplats för örnar. Den digitala "Örnkatalogen" är väl känd och läses av många.

Vintern 2006 var rekordartad. Hela 48 kungsörnar samt 2 havsörnar blev dokumenterade. 13 av kungsörnarna var ringmärkta och 10 av dem kunde avläsas. Hela 480 tim tillbringades i gömslet för att få denna rapport. Hans Nydahl, Henry Pollack, Pär Johansson, Torbjörn Franc samt projektansvarige Bogdan Persson har varit mest verksamma.

Inventeringsgruppen har under året utökats med ytterligare 3 personer så kommande år blir ännu bättre.

Lasse Nilsson, Per Lindberg och Bosse Alexandersson har också varit delaktiga i den praktiska hanteringen av örnutfodringsplatsen som i huvudsak har fått kött ifrån Swedish Meat i Uppsala.

Falkprojektet har tillsammans med holk- och örnpjektet varit de mest uppmärksammade verksamheterna i Fågelklubben. Någon utsättning av ungar, skedde inte i vår kommun, men Lasse Nilsson som är projektansvarig har fördelat landets samtliga buruppföda ungar i grannskapet och resultatet har varit slående positivt.

Projektet avslutas för vår del 2006 och övergår till SNF som har ett riksansvar. Lasse fortsätter att vara ansvarig såväl lokalt som på riksplanet och lägger upp en ny strategi för hur projektet skall formas i vår förening i framtiden.

Foto: Bogdan Persson

Pilgrimsfalk (Falco peregrinus)

Projekt Backsvala har haft ungdomskommittén som ansvarig. Ett par sandbrinkar restaurerades under året och en inventering skedde i somras. En glädjande ökning av den häckande populationen kunde registreras och ett hundratal häckningar lyckades.

Projekt Berguv har för vår del pågått i över ett kvarts sekel. Bengt Östberg har varit vår uvskötare i 19 år och tar hand om 2 avelspar i Insjön. Endast en unge kom på vingar och den släpptes vid Blåbodarna den 7 september. Ungen var ute i det fria i 56 dagar, men hittades utmärglad i Elverum i Norge den 5 november. Tyvärr lyckades man inte rädda dess liv. Vi får hålla tummarna för ett bättre uår 2007. Henry Pollack är uvansvarig.

Foto: Bogdan Persson
En uv i berguvsprojektet (*bubo bubo*)

Foto: Bogdan Persson Skrattnåskoloni

Projekt Lavskrika genomförs tills vidare av ungdomskommittén som tillsammans med Naturskyddsföreningen/SNF i Leksand, har ett upprop inför varje älgjakt. Populationen för en tynande tillvaro och i år återfinns som flock, i dag endast på ett par ställen i kommunen.

Glädjande nog har vi 2006 fått ett par nya lokaler med åtminstone ett par i östra Leksand.

Limsjön är den breda allmänhetens koppling till vår förening. Det var ju vi som tog initiativ till restaureringen av våtmarken och efter 30 år får vi vara nöjda med det vi åstadkommit. Just nu pågår en upprustning av strandängarna och sjöytan är också föremål för åtgärder genom kommunens försorg. Ringmärkningen har upphört vid sjön och 2006 var det sista året vid genomförde nät-fångst vid vassruggarna. Ett 50-tal tättingar märktes i somras. Per Lindberg och Staffan Müller var årets märkare. Gunnar Lind och Staffan Müller räknar varje år skrattnåshäckningarna på revlarna och i år noterades ca 800 häckningar av karaktärsarten. Staffan Müller är ansvarig för Limsjöprojektet och Gunnar Lind är också med i det framtida utvecklingsarbetet.

Rapportkommittén har inte varit speciellt aktiv eftersom alla rapporterar på "Svalan". Mats Knutsson som är ansvarig vill att vi utvecklar ett system som kan få ut information till våra medlemmar på ett bättre och lokalt sätt. En förändring kommer att ske. Mats samlar rapporterna från våra projekt och förmedlar till "Svalan".

Nya projekt

Lom har varit ett vilande projekt som Conny Land ansvarat för. I och med att Ingela Spegel-Nåäs inventerar storlommen i några sjöar i Leksand regelbundet, kommer hon att ta över sysslan 2007 och knyta en grupp till sig.

Vinterfågelmattningen har ju blivit en succé och visat sig vara ett mycket bra sätt att nå ut med fågelklubbens budskap till allmänheten. Staffan Müller håller i projektet som för vår del sker i samarbete med Leksands kommun/AME som ansvarar för utfodringen i naturreservaten på ett 10-tal platser i kommunen. Agneta Joon Timblad samt Tommy Snarf och Mattias Heineman, har hjälpt till med utfodringen.

Ett fantastiskt verksamhetsår har avslutats och för att inte glömma någon vill styrelsen härmed uttala sitt varma tack till samtliga som bidragit till vår goda verksamhet under 30 år och senast år 2006!

Leksand den 14 februari 2007

Staffan Müller/e.u.

Vinterfågelmattningen är guld
värd för alla Talltitor!

Örnutfodringen 2006/2007

Bogdan Persson

Bevakningen

När vi förra året sammanfattade vintern 2005/2006 trodde jag att de 480 timmarna vi den vintern tillbringade i gömslet var ett nästintill oslagbart rekord. Och vad händer följande vinter? Inte bara att rekordet blir slaget ännu en gång – det blir slaget med "hästlängder". Under hela 708(!) timmar var platsen bevakad från gömsle den gångna vintern. Dessa timmar var fördelade på 68 bevakningsdagar och är förmodligen svenskt rekord genom tiderna.

Örnantalet

En sådan bevakning bäddar naturligtvis för rekordstort antal örnar, kan man tänka sig. Och det blev rekord för Leksand, men inte alls av sådana proportioner som man kanske skulle kunna förvänta sig. Faktum är att inför den sista bevakningsdagen den 15 mars, var rekordet slaget med endast en kungsörn. Peter Ekström som bevakade den sista dagen lyckades med konststycket att plocka in hela 5 nya individer, så till sist så blev i alla fall rekordsiffran hyfsat tillsnyggad, från 48 (vintern 05/06) till 54 individer. Beträffande havsörn, så står sig det gamla rekordet (4 individer) från vintern 04/05. Vi lyckades endast få ihop till 3 individer denna gång.

Den juvenila kungsörnen "Skuggan"

Foto: Peter Wintergren

Varför blev inte siffrorna ännu större jämfört med förra vintern? Bevakningen hade ju utökats med hela 47%, medan örnantalet endast ökat med 11% (om man räknar ihop havsörn och kungsörn). Förklaringen ligger nog helt enkelt i att vi börjar ligga riktigt nära den sanna siffran. Oavsett hur mycket man bevakar så går det inte att se fler örnar än de som verkligen finns på platsen. Det är mest under flyttningen under höst och vår som vi missar en del individer. Örnar som flyttar stannar oftast till endast en, eller kanske att par dagar och drar sedan vidare. Om ingen bevakar just då, ja då missar vi dem. Samtidigt kan bevakning under sträcktid ge betydande antal nya individer, såsom skedde den 15 mars.

Åldersfördelning

Åldersfördelningen bland kungsörn var enligt följande:

Juvenila: 5
Subadult: 43
Adult: 6

Åldersfördelningen bland havsörnar:

Juvenila: 0
Subadult: 0
Adult: 3

Ringmärkta individer

Av de 54 kungsörnarna var 11 ringmärkta, vilket utgör 20%. Under de senaste åren har siffran legat runt 30%. Det finns fler kungsörnsbon att upptäcka i Norden!

Av de 3 havsörnarna var 2 ringmärkta, vilket utgör 67%. Intressant att notera att båda var i sin 14:e vinter!

På sidan 19 kan du läsa mer om såväl årets, som tidigare årens ringmärkta individer.

Vädret och dess påverkan

Vintern har för övrigt varit ovanligt mild. Om man bortser från en snövecka i månadsskiftet oktober-november, så kom inte den riktiga vintern före i mitten av januari och höll sig kvar till mitten av mars.

Hur påverkade vädret örnarna? Man lägger märke till färre adulta kungsörnar än vanligt. Förr om åren har alltid antalet adulta varit minst det dubbla i förhållande till de juvenila. Denna gång valde nog många att stanna i sina revir, eller övervintra längre norröver.

Bland havsörnarna märker vi att våran gamla bekant, C085, för första gången valt att övervintra hos oss. Hon brukar vanligtvis stanna i ungefär en vecka i början av december. Nu blev hon kvar hos oss från den 2 december, till den 4 februari. Troligen berodde det på den milda vintern.

Bevakarna

Bevakningsstyrkan har utökats med två nya eldsjälur och dessa har spelat en betydande roll i att inventeringen blev så omfattande som den blev. Peter Ekström från Rättvik och Peter Wintergren från Borlänge är nya i gänget. I övrigt såg bevakningsstyrkan ut som under förra året: Hans Nydahl, Henry Pollack, Per Lindberg, Pär Johansson, Torbjörn Franc och Bogdan Persson. Ytterligare sex personer har vid något tillfälle fått låna gömslet, eller följt med någon av bevakarna och deras siffror är naturligtvis med i statistiken.

Maten

Örnmaten har till större del hämtats från slakteriet Swedish Meat i Uppsala. En mindre del är vanligt bestod av trafikdödat vilt - några få rådjur, en älg och ett vildsvin. Totalt har ca 3 ton kött gått åt.

Exkursioner

Två exkursioner för allmänheten har anordnats. Den första i början av december gav fina observationer på minst 4 kungsörnar (där 506L till och med kunde läsas av), medan den andra i början av februari blev en flopp, med endast en kungsörn på mycket långt håll. Vi lyckades pricka in en dag mitt under en dålig period. Så kan det gå ibland...

Ett stort tack till alla er som hjälpt till med örnutfodring och bevakning av platsen.

En kö vid utfodringsplatsen!

Foto: Torbjörn Franc

Gråspett och Nattskärra

Sveriges Ornitologiska Förenings/SOF riks-inventeringsarter 2007

 Staffan Müller

Det blir två mycket spännande fågelarter som skall inventeras i år. De har ju två väldigt olika utvecklingskurvor i Leksands kommun; Gråspetten är en sentida invandrare i Leksand och ökar allt eftersom, till skillnad från nattskärnan, som tidigare var en relativt allmän fågel i vår kommun, men idag kan anses vara försvunnen.

Gråspetten

Uppskattningsvis finns det minst 50 par i kommunen.

Fågeln anlände på 1970-talet och har sedan etablerat sig i våra skogar.

Gråspetten föredrar hyggen där det finns solitärträd, främst sälg, asp och björk sparade efter avverkningen. Helst skall träden vara friställda, dvs. att vegetationen runt omkring dem är bortplockad. Sannolikt har också gråspetten gynnats av de högstubbar som numera skapas och lämnas kvar på hyggerna. Aspen är det främsta trädslaget för hackspettens välbefinnande.

Som boträd väljer den också främst asp som är relativt lätt att hacka ett bohål ur.

Terrängen skall i hemreviret helst vara kuperad och det är i sådana marker man kan finna dess bo.

Den bästa inventeringstiden är i mars – juni.

På våren hörs gråspettens sång, ett "ki-ki-ki"-ande som kan höras på långt håll.

Lätet är "gnälligt" och det är svårt att förväxla lätet med andra arterna, men påminner något om grön göling och spillkråka.

Trumningen är väldigt sällsynt förekommande och skulle man händelsevis få höra den, kan den jämföras med den mindre hackspettens veka hackning.

I maj tystnar gråspetten och i juni är det främst ungarnas tigglaten som hörs.

Trots detta är det inte omöjligt att höra gråspettens "ki-ki-ki" under hela året.

Väldigt många av oss som matar vinterfåglar i trädgården på vintern, har haft besök av gråspetten på talgen vid fågelbordet.

Under våren har gråspetten anmält sin närvaro i terrängen kring, Yxbodarna, Trätbodarna, Lindbodarna, Balkbodarna, Skinnaråsen, Kägelberget, Knippbodarna, Hundhagen, Limsjön, Plintsberg, samt Gansåsen och Flymyren i östra Leksand.

Målet för Leksands fågelklubb är att försöka hitta så många häckningar som möjligt, men alla rapporter är av intresse.

Var med och rapportera alla fynd av gråspett i kommunen!

Var även uppmärksam på när Nattskärreinventeringarna sker från hemsidan!

Kontaktperson: Staffan Müller, Zinkvägen 5, 793 41 Insjön, 070-322 2345 och staffan.myller@telia.com.

Senast den 30 september vill jag ha in dina rapporter!

RYSK HAVSÖRN I LEKSAND

 Text & Bild
Pär Johansson

För första gången har en rysk havsörn besökt örnutfodringsplatsen i Leksand. Det skedde den 23/2 2007 och landningen skedde kl 15.49. 37s. Veckan innan hade det varit få örnar nere på åteln och mina förväntningar var inte så höga då jag lämnade Mora vid halvfemtiden på morgonen och for söderut med bilen. Men när dagen var slut skulle det visa sig att jag hade helt fel.

Klockan 06.00 är allt klart i gömslet. Kaminen är tänd, kamera och tubkikare riggade och det är bara att vänta på örnnarnas ankomst. Det är lite snö i luften och ca 10 grader kallt.

Det artar sig bra och vid lunchtid har jag haft 5-6 kungsörnar vid åtelplatsen. Efter en välsmakande lunch i kojvärmen lugnar det ner sig lite på örnfronten. Då och då varnar korparna och jag kastar ett öga genom de smala gluggarna mot himlen för att se vad som är på gång. En och annan kungsörn flyger förbi men de vill inte gå ner och äta.

Vid tvåtiden så ser jag en stor mörk skugga med, som jag uppfattar det, en ljus stjärt fara fram tätt över kojans. Havsörn, tänker jag, men ser ingenting i träden runt om. Äsch, jag såg väl fel. Men så händer det: Klockan 15.49.37 slår den ner i en talltorraka framför kojans. Ringmärkt adult havsörn ser jag direkt. Den har samma färgkombination, svart över metall, som C085 på vänster ben vilket betyder att den är 14 år gammal. Och sedan ser jag färgringarna på höger ben, gult över blått. Det måste vara en ny havsörn!

Den tredje vi har i vinter i Leksand. Och villen slump att den har samma ålder som C085.

Nu blir det stressigt. Ringarna måste läsas av och det är inte lätt märker jag då den landar bredvid köttet. De är mycket slitna och fulla av repor och det blir mycket svårt att tyda kombinationen. Men så småningom klarnar det: C130 eller C430.

Havsörn C430 från Kolahalvön (*Haliaeetus albicilla*)

Det går inte att tyda om det är en 1:a eller en 4:a. Under tiden jag anstränger mig att läsa av ringarna måste jag också försöka fota den. Just då tar batteriet i kameran slut. Är det inte typiskt!? Men jag har en kamera till och får några snabba bilder. Tyvärr stördes korparna av att jag blev lite darrhant av all upphetsning, och de lyfter.

Duvhök (*Accipiter gentilis*)

Rätt kombination var C430 och det visar sig att den ringmärktes i närheten av floden Ponoj på Kolahalvön. En tuff plats att leva på att döma av de hårt slitna ringarna.

En oförglömlig dag är snart till ända. En annan ovanlig händelse som inträffade den dagen var att korparna satt kvar och åt av köttet även då "vår egen" duvhökshona landade mitt ibland dem. Det normala beteendet är annars att de skrånande lyfter och sätter sig i träden. Hade jag inte haft bildbevisen för dessa två osannolika händelser skulle jag väl ha trott att allt bara var en dröm. Men när jag stiger ur kojans klockan 18.00 efter tolv angenäma timmar finns bilderna bevarade på kamerans minneskort.

Projekt pilgrimsfalk omorganiserar

Arbetet med pilgrimsfalkarna fortsätter och ser allt ljusare ut. Leksands Fågelklubb har under 13 år stått som något slags centrum för projektets del i Dalarna. Med hänsyn till att projektet numera är helt självfinansierat och allt mer oberoende av Leksands Fågelklubb, kommer det i fortsättningen att ligga vilande för vår del. Lasse Nilsson som numera är fältansvarig hos Naturskyddsföreningen i Mellansverige för "Projekt Pilgrimsfalk" kommer även i fortsättningen att vara spindeln i nätet, men numera oberoende av Leksands Fågelklubb.

Inga utsättningar av falk förekommer för närvarande i Leksand och ännu finns inga häckande par. Den dagen det blir aktuellt med häckning (för den dagen kommer) och det finns ett behov av insatser från klubbens sida, då får vi återuppliva projektet. Tills vidare, ett stort tack till alla er oräkneliga medlemmar (och icke-medlemmar) som hjälpt till med utsättning, bevakning och matning av falkar. Det är dessa falkar och deras avkomma som nu bebor våra grannkommuner!

 Bogdan Persson

En av de nio falkuungar som kläckts i Dalarna i år, projektet går vidare i annan regi.

Foto: Henry Pollack

2006-års storlomsinventering i Leksand.

 Ingela Spegel-Nääs

År 2006 inventerade jag för femte året i rad storlom i ett antal sjöar i Leksands kommun. Inventeringen ingår i Svenska lomföreningens/ Projekt LOM, riksomfattande inventering av storlom och smålom i landet. Denna förening är en ideell förening som arbetar för att främja skydd, forskning och informationsarbete om lommarna, och man kan konstatera att 2006 års inventering visade upp en av de bästa häcknings-säsongerna om man ser till hela landet. Eftersom 99% av Europas storlomsbestånd häckar i Sverige, Norge och Finland har ett samarbete inletts med våra grannländer. I maj kommer därför en Nordeuropeisk lomkonferens att äga rum i norra Norge.

De sjöar som ingick i 2006 års inventering var Israelsjön, Brasjön, Gränsen, Gryssen samt Östanholsviken i Siljan. I samtliga sjöar återfanns ett stationärt par. Det var speciellt roligt att upptäcka ett par med en unge, storleksklass 2, i Gryssen, vilket jag aldrig tidigare sett, samt ett par med en unge, storleksklass 2, i Gränsen.

Gränsen har varit den sjö där jag alltid kunnat konstatera en lyckad häckning med minst en unge alla år utom 2002. I Östanholsviken i Siljan såg jag vid flera tillfällen förutom ett stationärt par, fem adulta storlommar som fiskade tillsammans och ibland gav ifrån sig knorrande ljud. Detta år hade jag tyvärr bara tid att besöka sjöarna vid ett tillfälle, minst tre besök hade varit att föredra, men det var ändå ett bra inventeringsresultat med två ungar på fem adulta par. År 2007 kommer inventeringen av lom att återigen vara ett projekt inom Leksands fågelklubb och jag ser fram mot en ny säsong då vi kan utöka antalet inventerade sjöar och besök.

Jag tar tacksamt emot rapporter av både storlom och smålom, hör bara av dig till Ingela Spegel-Nääs.

Tel. 0247-50514 eller via e-mail:
ingela.spegel-naas@leksand.se

Det våras för Skogsduvan?

 Staffan Müller

Under våren har vi fått in flera rapporter av skogsduva, som brukar vara en fågelart som ses högst ett par tre gånger per vår. 2006 fanns det ett par som åtminstone försökte att häcka i ett hackspettshål i Djupbäcka naturreservat mellan Västannor och Rälta. I år har det setts stationära skogsduvor i Yxbodarna samt i Lindbodarna. Duvan finns säkert på flera ställen i kommunen och alla fågelintresserade uppmanas att ha utkik på den fina fågeln och rapportera in ev. häckning i Leksands kommun.

Anders Hans är vår rapportmottagare och han finns på tel. 070-6302159, eller så rapporterar Du på "Svalan" som är SOF's digitala rapporteringssida. Gå in på www.artportalen.se så får Du veta mer. Anders bevakar också "Svalan" och kan plocka ut dina skogsduverapporter ifall Du väljer SOF's rapporteringssystem.

En skogsduva
(Columba oenathe)

Foto: Bengt Lundberg/N

Ursprung och ålder för ringmärkta örnar som lästs av i Leksand

Bogdan Persson

Den 18 november 1995 läste Sören Stenberg och jag av en kungsörn på utfodringsplatsen i Leksand. Det var den första ringmärkta örnen som lästes av vid en utfodring, inte bara i Leksand, utan även i hela Dalarna. Örnen hade ringmärkts 1991 av Stig Norell, någonstans i Orsa finnmark i norra Dalarna. Ingen långväga gäst den gången. Just den där vintern lyckades vi inte läsa av några fler örnar, men X4086, eller Ringen som vi kallade den blev kvar hos oss hela vintern.

Det har snart gått tolv år sedan den första avläsningen. Projektet har under tiden utökats med fler bevakare och bättre utrustning har kommit oss tillhands. Åtskilliga ringar har lästs av. En del har man missat på grund av dåligt ljus, andra på grund av att ringen varit dold under fjädrarna, eller att örnen "vägrat" visa ringarna riktigt. De flesta har vi dock klarat av.

Under arens lopp har även ringarnas utseende ändrats. "Ringen" bar på en vanlig blank ring, en sådan som även de flesta andra fågelarter märks med. Från gömsle på nära avstånd går de fortfarande bra att läsa av, men det vill till att örnen vänder sig rätt, eftersom numret inte går att läsa av från alla håll. Ofta syns bara en del av numret. Man får helt enkelt förlita sig på att örnen är "samarbetsvillig" och visar upp sig väl..

Ungefär i samma veva som vi började ägna oss åt ringavläsning, i mitten av nittioalet, började man ringmärka kungsörnar med färgringar (havsörnar hade man märkt på detta sätt sedan sjuttioalet). Nu fick varje fot en ring med särskilda färgkoder som indikerade året då den var kläckt, respektive ungefärligt ursprungsområde. Varje ring hade dessutom en sifferkod och det räckte att läsa av en av ringarna (eller i vissa fall endast en del av ringen) för att korrekt identifiera individen. Den så kallade årsringen hade dessutom sifferkoden inskriven två gånger med stora siffror på övre delen av ringen och längst ner fyra gånger med små bokstäver, runt om ringen. Tyvärr har man efter något år plockat bort de små siffrorna längst ner och präglat in de två stora koderna längre ner istället. Jag säger tyvärr, eftersom de små siffrorna nästan aldrig var täckta av fjädrar och ringen kunde i stort sett alltid läsas av ögonblickligen. De större siffrorna ser man ofta inte alla samtidigt eftersom ringen är välvd. Dessutom blir övre delen av de större siffrorna oftast övertäckta av fjädrarna från örnens ben.

Nåja, fram till dagens datum, den 1 april 2007 har 38 kungsörnar och 4 havsörnar lästs av i Leksand, vid totalt cirka 250 tillfällen.

Kungsörnars ursprung

De flesta örarna kommer till oss från Mellansverige av självklara skäl. Dalarna och dess grannlandskap (Härjedalen och Hälsingland) står för hela 34% av de ringmärkta kungsörnarna. Finland står för hyfsade 21%, medan Norge (som geografiskt och populationsmässigt sett borde ge betydligt fler än Finland) står för endast 5%. Detta beror på att det är få som ringmärker örn i Norge. De övriga 39% står för resten av Sverige, dvs. Jämtland, Medelpad och norrut. De flesta örarna i detta område kommer från Norrbotten och Lappland. Ingen av de ringmärkta kungsörnarna har kommit från en plats belägen söder om Leksand.

Om man tittar på kartan och möjliga flyttvägar, så förefaller de flesta örners flyttning ha skett på ett naturligt sätt, söderut mot Leksand. Ett undantag är finska örnen E12331 som måste ha flugit norrut och runt Bottenviken, eller över den samma. Kanske vid Åland. Men man måste i sammanhanget komma ihåg att örnen var över 14 år gammal då den sågs hos oss. Mycket kan ha hänt under tiden och det är inte omöjligt att den häckar betydligt längre norröver i Finland, eller kanske rentav i Sverige och i så fall kan flyttvägen mot Leksand ha infallit på ett helt "naturligt" sätt.

Örnen Skuggan på defensiv mot örnen Jumbo.

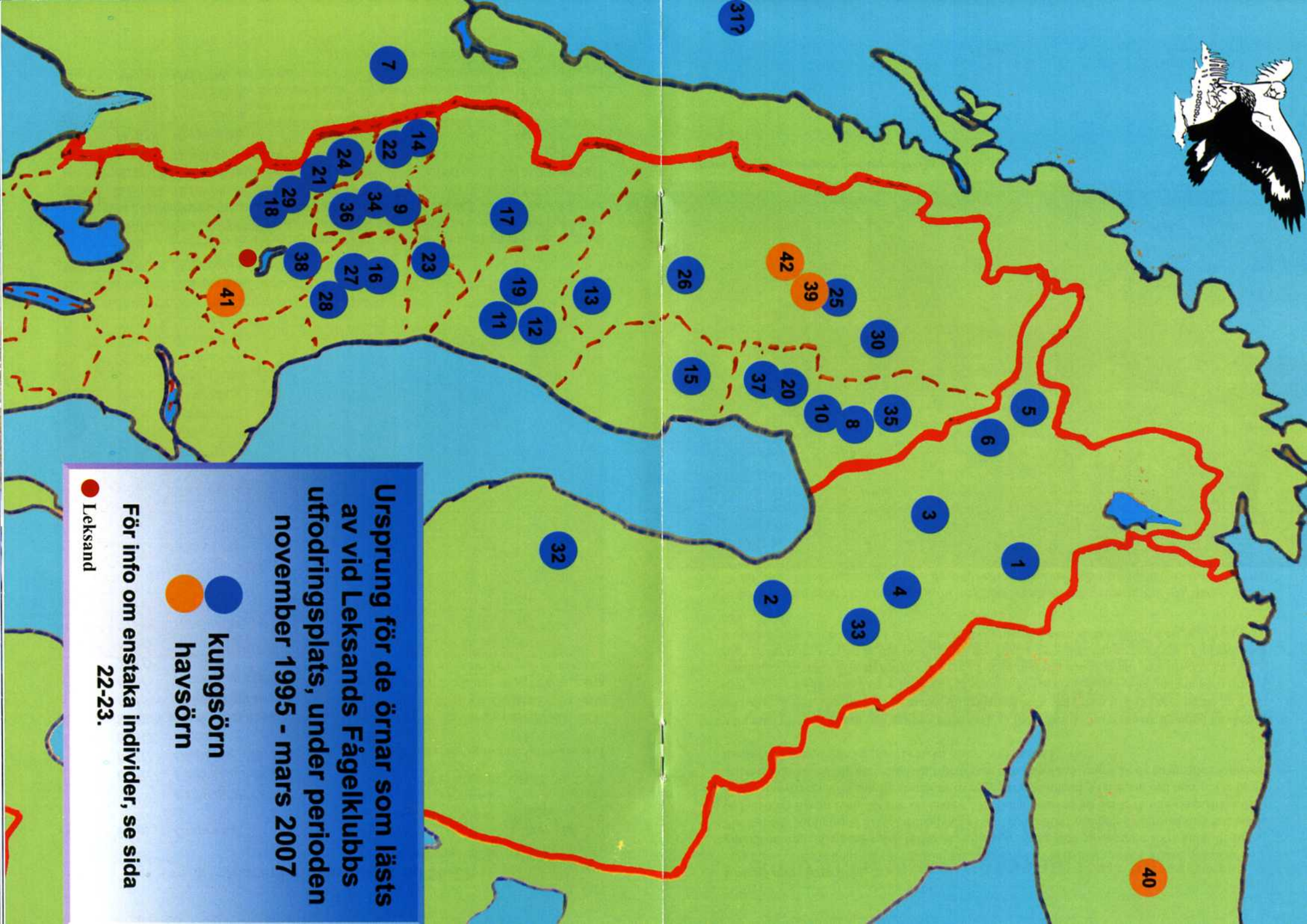
Foto: Bogdan Persson

Ursprung för de örnar som lästs av vid Leksands Fågelklubb's utfodringsplats, under perioden november 1995 - mars 2007

- kungssörn
- havsörn
- Leksand

För info om enstaka individer, se sida 22-23.

Förklaring till kartan på sid 20-21

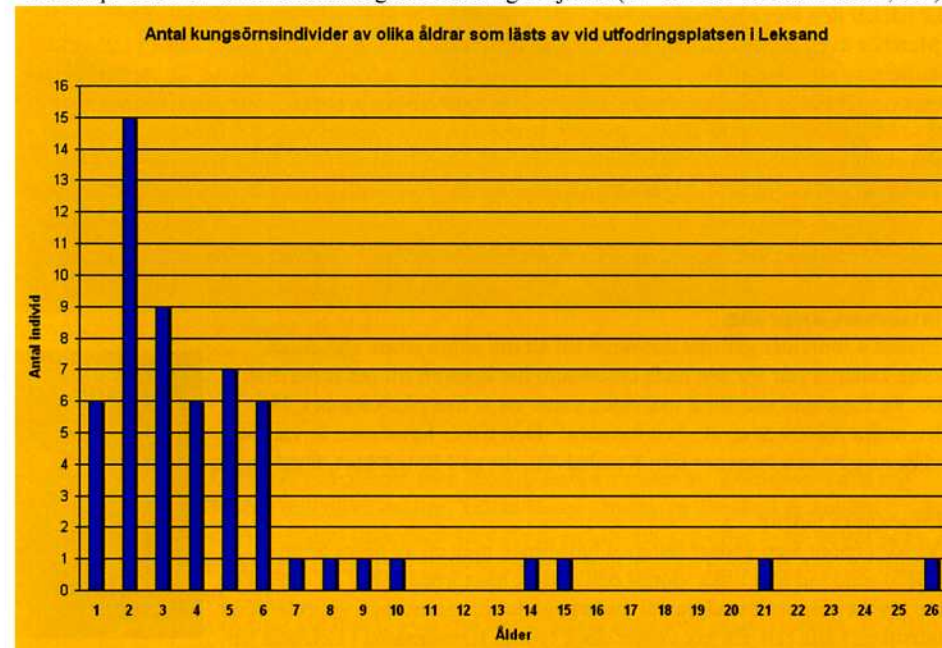
Nr	Ring	Ursprung	Ringmärkt som bounge	Ålder vid avläsning
KUNGSÖRNAR				
1	015H	Finska Lappland	2003	2V
2	032C	Uleåborgs län, Finland	1998	6V
3	055G	Finland	2002	5V
4	060B	Finska Lappland	1997	2V,5V,6V
5	067F	Finska Lappland	2001	3V
6	069C	Finska Lappland	1998	6V, 7V, 8V, 9V
7	135D	Norge	1999	4V
8	204D	Norrbottnen	1999	2V
9	210F	Härjedalen	2001	2V, 3V, 5V
10	221K	Norrbottnen	2004	2V
11	227C	Ångermanland	1998	5V
12	234G	Ångermanland	2002	2V
13	236C	Åsele Lappmark	1998	1V
14	243A	Härjedalen	1995	3V
15	244K	Västerbotten	2004	3V
16	245C	Hälsingland	1998	2V
17	247E	Jämtland	2001	6V
18	249A	Dalarna	1995	4V
19	258K	Ångermanland	2004	1V, 3V
20	262B	Norrbottnen	1997	1V
21	267H	Dalarna	2003	2V, 3V, 4V
22	268E	Härjedalen	2000	5V
23	273K	Medelpad	2004	2V, 3V
24	274G	Dalarna	2002	4V
25	280F	Pite Lappmark	2001	4V, 5V, 6V
26	294G	Lycksele Lappmark	2002	1V
27	294K	Hälsingland	2004	2V
28	295K	Hälsingland	2004	2V
29	506L	Dalarna	2005	2V
30	545K	Lule Lappmark	2004	1V, 2V, 3V
31	112740	Norge (fn. okänd lokal)	2005	2V
32	E12331	Vasa län, Finland	1986	15V
33	E15947	Finska Lappland	1997	1V, 2V, 3V, 4V
34	H7005	Härjedalen	1978	21V, 26V
35	H7628	Norrbottnen	1993	6V
36	X1659	Härjedalen	1990	10V
37	X2523	Norrbottnen	1989	14V
38	X4086	Dalarna	1991	5V

HAVSÖRNAR				
39	C085	Pite Lappmark	1993	5V, 7V, 11V, 12V, 14V
40	C430	Kola, Ryssland	1993	14V
41	L029	Dalarna	2000	5V
42	X0409	Lappland	1989	12V

Lite statistik om kungsörnarnas ålder i Leksand

Om man räknar en örn som ny för varje ny vinter (vilket är rätt om man ska räkna ut en snitt-ålder på örnarna) då har de 38 örnarna blivit 57 (dvs. 19 av de örnar som har lästs av under en given vinter har även blivit sedda under någon tidigare vinter).

Åldern på dessa 57 örnar fördelar sig således enligt följande (1V står för "första vintern", osv):

Dessa siffror ger en genomsnittlig ålder på 4,7V. Om vi ska räkna om det till "vanliga år", måste vi dra bort ett drygt halvår och en genomsnittlig örn blir då ca 4,2 år gammal

I åldersfördelningen ovan ser man att 1V-örnar är relativt fåtaliga i jämförelse med 2V. Detta kan förklaras med två faktorer: 1) De juvenila örnarna sträcker söderut tidigare och övervintrar längre söderut. De flesta har dragit förbi då vi drar igång matningen i månadsskiftet oktober/november. 2) De juvenila örnarna har ingen erfarenhet från tidigare vintrar och har därför mindre chans att hitta vår utfodringsplats. Båda faktorerna samspekar säkerligen.

Varför är 2V-örnar så många, jämfört med andra åldersgrupper? Juvenilerna (1V) borde i själva verket utgöra den största gruppen (eftersom ingen örn kan ha blivit 2V, eller äldre utan att ha varit 1V), men på grund av de skäl vi redan nämnt missar de oss helt enkelt. I övrigt avspeglar nog diagrammet ålderssammansättningen hos örnar i naturen bra, fram till och med 6V. En örn i åldern 2V är den typiska örnen på utfodringen.

Om 4,7V är snittåldern, så är 2V modusvärdet. Det finns med all tydlighet en förhöjd dödlighet bland 1V- (som inte går att tyda i diagrammet på grund av redan nämnda faktorer), men även bland 2V-örnar, jämfört med äldre åldersgrupper. Det är möjligt att en något förhöjd dödlighet anas även hos 3V, men där börjar diagrammet plana ut (Liknande överlevnadsstatistik finns noterad även hos andra rovfåglar, bl.a. hos pilgrimsfalk). Från och med 3V, eller möjligen 4V är örnarna mycket livsdugliga och har goda förutsättningar att bli riktigt gamla.

Vid åldern 7V rasar plötsligt diagrammet. Detta är en konsekvens av att kungsörnen nu börjar häcka och ändrar då sitt beteende. De lämnar ogärna sina revir en längre stund. Skulle häckade kungsörnar fortsätta använda sig av utfodringen i samma utsträckning livet ut, då skulle stapeln sjunka mycket långsamt ner mot en ålder av kanske 20V, eller rentav mer, innan tomma staplar skulle förekomma i vårt diagram. Bör noteras att i ovanstående sammanställning finns en örn (069C) representerad som 6V, 7V, 8V och 9V. En adult örn som regelbundet besöker oss. Kanske häckar den inte allt för långt bort.

Man bör även påpeka i att statistiken ovan är representativ endast för utfodringen i Leksand. Skulle man göra samma undersökning på någon utfodringsplats längre norrut där det är gott om örnrevir, då skulle säkerligen staplarna för de högre åldersgrupperna vara större. Anledning till att vi har relativt få örnar i dessa grupper är inte den att adulterna undviker att äta av kadaver, utan att de ogärna lämnar sina revir en längre tid. I Leksand har vi ju inga kända örnrevir. Riktigt vi däremot blickarna mot utfodringsplatserna söderut, ser vi att dessa har betydligt färre aduler än Leksand. Å andra sidan har man där betydligt fler juvenila (1V) örnar och det av den anledning som vi redan nämnt. De sträcker tidigare och övervintrar längre söderut.

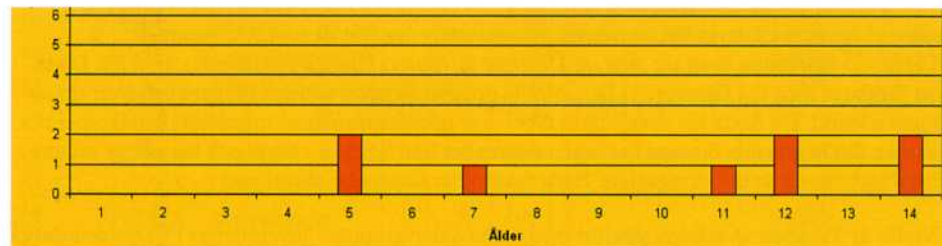
Havsörnars ursprung

Endast 4 individer ger inte utrymme till att dra några större slutsatser. Södra Dalarna står för den enda örnen som har kommit till oss söderifrån (L029). Lappland står för 2 individer, varav en är den riksbekanta C085. Den andra X0409 är en sk. "vit havsörn". Den fjärde havsörnen är vår mest avlägsna gäst och kommer från Kolahalvön, dryga 130 mil bort, fågelvägen.

Havsörnars åldrar

Vi har genom åren endast läst av 4 havsörnar, men en av dessa är en (C085) sedd vid fem olika vintrar och antalet havsörnar/år blir då 8 stycken. Inte mycket för att dra några väl underbyggda slutsatser, men vi presenterar statistiken i alla fall. En sak verkar dock tydlig. Havsörnarna i Leksand har en hög genomsnittsålder:

Dessa siffror ger en snittålder på exakt 10V, eller om man så vill ca 9,5 år.

Havsörnshonan C085 har hunnit bli 14 år gammal. I Februari 1998 var det första gången hon besökte oss.

Foto: Bogdan Persson

Minnen

Några av de ringmärkta individerna har man särskilt starka minnen av. Exempelvis den enbenta örnen 249A. Hur har den blivit enbent? Gåtan löstes sommaren därpå då den andra ringen (från den saknade foten) återfanns under boträdet där även klösmärken efter björn påträffades. Örnen som var 3,5 år gammal hade alltså förlorat foten i kamp med en björn, då den var bounge (och troligen nästintill flygg).

En annan individ som etsat sig fast är Sveriges tredje äldsta kungsörn genom tiderna, H7005. Den var kläckt 1978 i Härjedalen och sågs senast den 31 december 2003 hos oss, i sin 26-e vinter. Samma örn besökte oss även vintern 1998/1999. Kanske dyker den upp igen och slår ett nytt rekord för utfodringen i Leksand.

Flera av våra örnar har återkommit flera år i följd. Havsörnen C085 är den mest kända, inte bara från Leksand, utan även från andra utfodringar: I Dalsland, Värmland och från finska Rovaniemi där den troligen häckar, numera 14 år gammal.

Havsörnen L029, våran enda gäst söderifrån kommer från den första havsörnskullen som kläckts i Dalarna sedan en sekels frånvaro.

Den 14-åriga ryska havsörnen C430 är den mest avlägsna gästen. När den avlästes i Leksand, vårvintern 2007 hade den förflyttat sig mer än 130 mil fågelvägen från sitt bo på den ryska tundran.

Andra örnar förknippas man med vissa dramatiska händelser. Örnen X4086 (Ringen) slog en korp vintern 1995/96 och samma gjorde 280F, vintern 2006/2007.

Slutord

Tusentals timmar i gömsle ligger bakom denna statistik. Det erfarna gänget, Torbjörn Franc, Hasse Nydahl, Pär Johansson, Henry Pollack, Per Lindberg och nykomlingarna Peter Ekström och Peter Wintergren är ett fantastiskt lag att jobba med. Den enda nackdelen med detta gäng är att de är så flitiga inventerare att de nästan kör mig i väggen med allt bildmaterial jag ”bombarderas” med. Hatten av för er. Men, jag vill härmed även tacka de andra som bidragit med ringavläsningar. Följande personer finns noterade som **ringavläsare** i olika loggböcker och protokoll.

I alfabetisk ordning: Anders Ståhl, Bogdan Persson, Britta Wallbom, Christer Larsen, Conny Land, Hans Ersson, Hans Nydahl, Henry Pollack, Inga-Lill Paulsen Andersson, Lisbet Neil Persson, Marco Glijnis, Mats Ljunggren, Per Lindberg, Peter Ekström, Peter Wintergren, Pär Johansson, Sören Stenberg, Tommy Stenberg, Thomas Jågas, Torbjörn Franc och Åke Persson.

Vissa av dessa personer har ägnat en dag i gömslet, andra har suttit åtskilliga hundratals timmar. Uppgifter om vissa ringavläsare från vintern 2002/2003 har försvunnit i ett datahaveri och det är möjligt att något namn saknas på listan. Tack ska ni ha i alla fall. Tillsammans har ni kartlagt örarna och bidragit till att göra projektet i Leksand till en förebild inom örnutfodringen i landet.

Omärkt adult havsörn "Ivan"

Foto: Pär Johansson

Fågelfotogrupp bildas i Leksands kommun!

Bogdan Persson

Putsa linserna, för nu ska det fotas fågel i Leksand!

På uppmaning av flera av våra medlemmar, kommer vi att bilda någon form av fotosektion inom klubben. Syftet med sektionen blir bl.a. att knyta kontakt fotograferna emellan, byta erfarenhet och ge råd. Hur bär man sig åt för att fota olika arter på bästa sätt? Vilken utrustning behöver man? Hur mycket får man störa fåglarna för att få dem på bild? Det är sådana frågor vi kommer att diskutera.

Gruppen kan också ses som en sporre till att ta fler och bättre bilder, som förhoppningsvis kommer att publiceras i tidningen, eller kanske resultera i någon utställning. Kanske gör vi någon intern tävling. Erfaren uv, eller gröngöling, spelar ingen roll. Är du fotointresserad medlem i Leksands Fågelklubb, så anmäl ditt intresse till undertecknad via e-post bogdan.persson@telia.com, eller mobiltelefon 073-800 87 20. Tid och plats för första sammanträde kommer att skickas via e-post (eller via telefon om så önskas). En annons kommer också på våran hemsida.

Foto: Bogdan Persson
Sören Stenberg fotar tjäderägg

Amiralen, en långväga gäst i blomrabatten.

Hans Nydal

En solig dag i slutet av augusti sitter jag på terrassen med morgonfikat och DN. Plötsligt ser jag i ögonvrån hur en fjäril i svart-vitt-rött fladdrar till vid dvärgsyrenerna. Den fortsätter sin lätta flykt och landar på den vita plåten vid köksfönstret, flyger efter 4-5 sekunder vidare och slår sig ner på stammen till plommonträdet. (Se bild nedan) "En amiral" ropar jag upphetsat till min hustru, som ligger på knä och rensar ogräs i rabatten ett stycke bort.

Jag känner alltid en stor hänförelse och ett slags vördnad, när jag ser en amiralfjäril. Hänförelse för dess betagande skönhet och lätt vördnad inför den prestation den har gjort, innan den slog sig ner på stammen till vårt plommonträd. Den måste nämligen minst ha flugit så där 1000 km innan den landade hos oss. Ingen dålig resa för en så bräcklig varelse.

Hur hänger detta ihop?

Jo, den här arten kan endast i mycket sällsynta fall klara den kalla årstiden i Sverige och då i de allra sydligaste delarna. Normalt finns den under vintern i nederbördsrika trakter i Sydeuropa.

Amiral (Vanessa atalanta) landar på plommonträdet

Från detta kärnområde flyger amiralen antingen direkt hit upp och kan då ses i maj-juni eller också fortplantar den sig i Mellaneuropa "på vägen" norrut, varefter den nya generationen drar vidare och dyker upp hos oss i senare delen av sommaren. På Sollerön har jag aldrig sett någon amiral så tidigt som i maj-juni, men om någon av läsarna har gjort det, skulle jag gärna vilja veta det. I så fall har ni kanske haft en amiral från norra Italien på besök. Man må räkna med bärande luftströmmar och annat som kanske underlättat färden. Det är ändå en otroligt imponerande prestation.

Foto: Hans Nydahl

PRESSTOP!

Efter att artikeln blivit inlagd så hälsar Hasse att flera amiraler setts så tidigt som maj, på Sollerön nu i år. Och dessa torde härstamma från Sydeuropa

Amiralens undersida är ej lika varmt tecknad som dess färggranna ovensida.

Foto: Bogdan Persso

De år då det kommer många norrflyttande De år då det kommer många norrflyttande fjärilar i början av sommaren kan det faktiskt hända, om sommaren är riktigt varm, att de förökar sig i Sydsverige. De amiraler som då dyker upp i september – oktober, kan vi kalla för andra generationens invandrare. Om det sådana år blir en mild höst kan faktiskt amiralen vara en av de vanligaste fjärilarna, kanske till och med den vanligaste, i Södra Sverige. Man har sett att en del börjar flytta söderut igen men det vanligaste är, att Kung Bore hinner ifatt dem och fångar dem i ett dödligt grepp. fjärilar i början av sommaren kan det faktiskt hända, om sommaren är riktigt varm, att de förökar sig i Sydsverige. De amiraler som då dyker upp i september – oktober, kan vi kalla för andra generationens invandrare. Om det sådana år blir en mild höst kan faktiskt amiralen vara en av de vanligaste fjärilarna, kanske till och med den vanligaste, i Södra Sverige. Man har sett att en del börjar flytta söderut igen men det vanligaste är, att Kung Bore hinner ifatt dem och fångar dem i ett dödligt grepp.

De år då det kommer många norrflyttande fjärilar i början av sommaren kan det faktiskt hända, om sommaren är riktigt varm, att de förökar sig i Sydsverige. De amiraler som då dyker upp i september – oktober, kan vi kalla för andra generationens invandrare. Om det sådana år blir en mild höst kan faktiskt amiralen vara en av de vanligaste fjärilarna, kanske till och med den vanligaste, i Södra Sverige. Man har sett att en del börjar flytta söderut igen men det vanligaste är, att Kung Bore hinner ifatt dem och fångar dem i ett dödligt grepp. De har nämligen inte instinkten att söka upp ett tillräckligt skyddat vinterkvarter. I sitt centralområde i Sydeuropa är de i regel i farten hela den milda vintern, och skulle det komma en period med dåligt väder söker de bara upp en skyddad plats i en barkspringa eller liknande. Det är inte en tillräckligt bra vinterbostad i vårt klimat.

Huruvida vi ska få en andra generationens amiraler i Sverige eller inte är en kamp om tid mellan insektens utveckling och vinterns ankomst. I gynnsammaste fall ser fjärilens utveckling ut såhär. Honan lägger äggen ett och ett på blad av brännässlor. Äggen kläcks efter ungefär en vecka. Larven, som också lever på nässlor, är färdigutvecklade efter 3-4 veckor och förpuppas på undersidan av ett nässelblad. Puppen sprängs och en fullbildad fjäril kryper fram efter ytterligare 2 veckor. Men observera att detta är under gynnsamma förhållanden. Den här processen är beroende av temperaturen, och i Nordeuropa fördröjs säkert varje steg av lägre temperatur. Har vi i Sydligaste delen av Sverige påbörjat en ny generation så fryser säkert de allra flesta ihjäl, om inte förr så i puppstadiet. I och med att klimatet blivit mildare kan vi nog räkna med, att amiralen under de senare åren har nyproducerat sig i Sydsverige varje år, men det är sällsynt att den sedan klarar en övervintring. För hundra år sedan var amiralen betydligt sällsyntare och påträffades inte varje år i Norden, men från mitten av 1900-talet har den noterats varje sommar.

Foto: Boogdan Persson

Sedan 1990-talet har den vackra fjärilen ökat markant i antal och någon gång lyckats flyga så långt norrut som till Island och Färöarna. Linne' gav amiralen namnet Papilio atalanta. Den har även haft namnet Pyrameis atalanta och ska just nu heta Vanessa atalanta. Släktnamnet har alltså varierat, medan artpitetet atalanta har stått sig genom tiderna.

Namnet atalanta är hämtat från den grekiska mytologin. Atalanta var en mycket vacker kvinna som dessutom var synnerligen snabbfotad. När friarna dök upp fick de ställa upp mot henne i kapplöpning. Den som vann skulle få hennes hand, den som förlorade skulle mista livet. Avrättningarna blev många, men en dag kom en friare som Atalanta från början blev förälskad i, och hon bönade och bad, att han inte skulle ställa upp i tävlingen. Nåväl för att göra "sportreferatet" kort, så med list och Afrodites hjälp vann ynglingen, och de fick varandra. Atalanta är ju ett träffande namn som kan syfta både på amiralens skönhet och dess snabba förflyttningsförmåga. Huvudsakliga källor till denna artikel är Nordströms Svenska fjärilar och Nationalnyckeln: Dagfjärilar.

Nya Medlemmar

Leksands Fågelklubb hälsar nya medlemmar varmt välkomna i Föreningen.

Birgit Bååth, DJURA

Katarina Blomgren, LEKSAND

Kenneth Forsman, INSJÖN

Rolf Holm, TJÖRNARP

Bosse Danielsson, INSJÖN

Fredrik Ahlström, KRISTIANSTAD

Lennart Rinaldó, UPPSALA

Lennart Gärdsback, DJURA

Lilian von Koch, STOCKHOLM

Karin Danielsson, LEKSAND

Ingela Rolands, GAGNEF

Jim Brodén, BERGSHAMRA

Alf Jan Hansson, FALUN

Maja Bommelin, SILJANSNÄS

Hans Enmalm, ORSA

Göran Walldén, ENSKEDE

Chatrine Walldén, ENSKEDE

Marco Glijnis, ORSA

Lena Ludvigsen, MORA

Jörgen Amunusson, MORA

Rune Andersson, VÅRGÅRDA

Siv Andersson, VÅRGÅRDA

Johanny Eidefors, STOCKHOLM

Åke Danielsson, LEKSAND

Stefan Hällberg, LEKSAND

Ewa Lauritzen, STOCKHOLM

Saga Boberg, VÄNERSBORG

Ingemar Blomkvist, LEKSAND

Isak Tegmark, FALUN

Hackspettsexkursion med fågelklubben

Staffan Müller

Nu är våren här!

Ett bra värtecken är att hackspettarna blir alerta och sitter och trummar i sina revir. Leksands fågelklubb arrangerade i våras ett par utflykter till hackspettsskogen i kommunen. Siljansbygden är ett speciellt naturområde eftersom det är här de olika fågelarterna strålar samman oavsett om de har en sydlig eller nordlig utbredning i landet. Därför lockade exkursionen många personer som kom från Sydsverige för att försöka få syn på de ovanliga fåglarna.

Hela 6 olika arter!

Vädret var perfekt under hela veckoslutet och i det soliga och vindstilla vädret fick grupperna höra alla de sex vanligt häckande hackspettsarter som finns i landet. Deltagarna fick vara med om något verkligt unikt för det är få personer som lyckats få höra sex arter hackspett under en och samma morgon. I Lindbodarna och Balkbodarna noterades den ovanliga gråspetten som har sin sydgräns i Leksandstrakten. Även den större hackspetten och den mindre kunde spanas in i aspdungarna i fåbodmiljön. Har trummade också spillkråka och tretåig hackspett ivrigt. Framför allt de senare är ju sällsynta pga. gransumpskogen försvinner allt mer,

Foto: Peter Wintergren
Gråspett (*Picus Canus*)

Foto: Bogdan Persson

Tretåig hackspett (*Picooides tridactylus*)

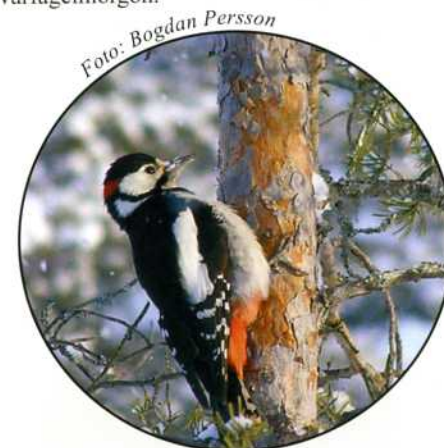

Foto: Bogdan Persson

Foto: Kent-Ove Hvass

Presentation av ny styrelseledamot

Foto: Hans Nydahl

Hans Nydahl

Jag föddes 1937 i Horn Socken i södra Östergötland, ett känt köldhål från SMHI:s väderrapporter. Familjen flyttade 1943 till Södra Vi, ett litet samhälle en mil norr om Vimmerby. I den vackra Stångådalen väcktes tidigt intresset för naturen och särskilt intresset för fåglar har hållit i sig hela livet även om styrkan varierat något genom åren. Läste kemi, biologi och limnologi i Uppsala och ledde tillsammans med andra fältbiologiska exkursioner, särskilt fågelexkursioner, under flera år vid Zoologiska institutionen. År 1968 tog jag en fil.lic. i zoologi (entomologi) och 1969 fick jag en lektorstjänst i biologi och kemi vid gymnasiet i Mora.

Min familj (fru och tre numera utflugna barn) och jag bor sedan 1970 på Sollerön. Är pensionär sedan 2000 och fick då äntligen gott om tid att vistas i naturen. Har sedan 2002 varit verksam inom "Örngruppen" och trots att det har hunnit bli hundratals timmar i gömslet vid utfodringsplatsen, upplevs det fortfarande lika spännande att smyga dit i mörkret på morgonkvisten och inte veta vad den kommande dagen bär i sitt sköte. Har under de senaste åren även ägnat mig åt "Projekt pilgrimsfalk".

Välbesökt invigning av Brenäsviken

Ett hundratal naturvänner deltog under, "fågelskådningens dag", på manifestationen av kommunens senaste naturvårdsprojekt "Södra Insjön".

Kultur- och fritidsförvaltningen har med pengar bl.a. från Siljans regleringsfond och länsstyrelsen, restaurerat Brenäsviken som har blivit en utsökt våtmark för fågel och fisk.

Staffan Müller

En festlig invigning

Mer än 100 personer fick njuta av den historiska invigningen med westernryttare från Insjöns Ridklubb som vallade ut kor på strandängen. Åhl's spelmän spelade några väl valda och lokala låtar och Fritidsförvaltningen tackade alla som varit med under projektets gång. Särskilt nämndes en av byåldersmännen Åke Fredriksson som honorerades med en vacker blomsteruppsättning.

Länsstyrelsen var också representerat och uttryckte sin glädje över detta projekt som är ett av de första lokala naturvårdsprojekten/LONA som är klart.

Lokal förankring

Kommunen har varit väldigt angelägen om att detta projekt skall vara en satsning med lokal delaktighet och har efter några års planering och samråd med Brenäs byalag, fått till ett attraktivt naturområde som också kommer att gagna landsbygdsutvecklingen i området.

Brenäsborna har verkligen ställt upp på projektet både med pengar och dagsverken, som gjort den här satsningen möjlig.

En av de sista bönderna i Insjön, Rolf Tjäder, kommer i framtiden att se till att strandängarna som också har nyskapats kommer att hållas i hävd, med hjälp av betande kossor.

Foto: Staffan Müller

Stjårtmes (Aegithalos caedans)

Foto: Peter Wintergren

Naturen vinnare

Mitt under invigningsceremonin, flög en storspov över sällskapet och sjöng en drill och visade därmed sin uppskattning av restaureringsarbetet.

Storspoven är en av "vinnarna" i Brenäsviken. Grågåsen är en annan.

Grönbena, tofsvipa, sånglärka, gulärta och simändarna, som kricka, skedand och ärta är andra arter som sannolikt kommer att etablera sig här.

För dagen så var det ändå de två Strandskatorn som väckte mest uppmärksamhet.

När vattnet äntligen stiger i Insjön, kommer dessutom Brenäsviken att bli den finaste barnkammaren för gädda och abborre i Insjön. Det är ytterligare en effekt av restaureringen som vi gläds åt.

Gemensam aktion

Flera olika föreningar vad medarrangörer under dagen.

Leksands fågelklubb genomförde "Fågelskådningens dag", Friluftsrådet ordnande en vandring tillsammans med Leksands FN-förening för att manifestera arbetet mot världssvälten; Walk the world.

Foto: Staffan Müller

Alla är välkomna!

Avslutningsvis välkomnar vi alla leksandsbor och besökare till Brenäsviken och Hundhagens naturreservat, som just nu är en pärla i Siljansbygdens natur.

Ett tack.....

Fågelklubben vill härmed tacka kommunen och länsstyrelsen samt Brenäs by, för denna fina insats för fågellivet i Leksand och kan lova att vi kommer att arrangera många spännande exkursioner till Brenäsviken i framtiden!

Foto: Staffan Müller

Tommy Stenberg klipper bandet.

Hemsidan...

Välkommen till Leksands Fågelklubb!

Leksands Fågelklubb är en aktiv förening av fågelentusiaster, skott unga som äldre. Tillammans driver vi många fågelprojekt i egen regi, men även i samarbete med andra klubbar och föreningar. Är Du nyfiken på vår verksamhet, utförda vår site eller kom på några av våra exkursioner eller träffar i klubbstugan vid Långjöns södra udde.

Aktuellt just nu

Kollektivvandring
23 juni 2007 (Betalag)
En favorit i region! Det var ett tag sedan, som nu återstår vi återigen den en gång i tiden så traditionella kollektivvandringen. Vi samlas vid Norrebro kl 18.00 och ger oss iväg mot Kolbjörn. Vi kollar på lakfisk, fiskgjuse, tornfalk, gullfågel, grönstena med mycket mera.
Ledare blir Bogdan Persson, tel 073-300 87 20.

Välkomna!

Välkomna på mötesmattan på Fågelklubbens dag
Åse Hallberg
Ondras Berg
Åsel Bergqvist

Trevliga iakttagelser och naturupplevelser vill vi gärna ha in på [vår rapportida](#). Här kan man berätta om både ovanliga fåglar och trädgårdens vanliga arter. Oh! Skriv aldrig in information om läckageplatser för rovfåglar.

Vill du ha en påminnelse via e-post om klubbaktivitet? [Använd](#) den adress eller skicka ett mail till adressen nedan på sidan.

Lagpguggla Foto Peter Wessberg

De är besökare [10638630](#) sen den 29 april 2006.
Påse Courtes

Senast uppdaterad: 2007-06-14
Skicka gärna ett [brev](#) till oss:
<http://fagelklubben.leksand.nu>

Besök gärna hemsidan och skriv i gästboken, så blir ulla-britt jätteglad!

Svalan...

Fåglar

Start Rapporter Visa fynd Artlistor Statistik Perssoget Kontakt Manual Logga ut

Art : Period : Geografiskt fönster : Region : Övriga inställningar : Presentera fynd : Administrera fynd

DITT val: Alla arter period: 2006-06-27 -- 2007-06-27 [Mina obsar]

Bilder per sida: 20 [33]

Visste du att du kan lägga in bilder på Svalan? Svalan är inte bara ett ställe där man rapporterar in sina obsar, det är också ett ypperligt hjälpmedel för dina obs-dagböcker el liknande. Så ut och fota och rapportera på Svalan när du kommit hem!

Eller om du sett något i Leksand så kan du rapportera direkt till Mats Knutsson våran ständige rapportmottagare.

Leksands Fågelklubb

Styrelsen

Ordförande	Staffan Müller	073-322 23 45	staffan.muller@leksand.se
Sekreterare	Ulla-britt Larsson	0247- 210 91	ulla.21091@telia.com
Kassör	Göte Bergqvist	0247-228 24	gote.l.bergqvist@nordea.se
Ledamöter	Annika Lekgård	0247-335 09	
	Bogdan Persson	0247-154 76	bogdan.persson@telia.com
	Hasse Nydahl	0250 - 22474	025022474@telia.com
	Thomas Jonsson	070-299 14 56	tompa_dalarna@hotmail.com

Vårt program hittar du i bilagan till tidningen, samt på hemsidan

Projektansvariga

Projekt berguv	Henry Pollack	0247-409 64	
Ungdomsgruppen	Thomas Jonsson	070-299 14 56	
Projekt Slaguggla/tornfalk	Gunnar Lind	0247-348 66	
Rapportmottagare	Anders Hans	070-6302159	anders.hans@telia.com
Projekt Storlom	Ingela Spegelnäs	0247-505 14	ingela.spegel-naas@leksand.se
Gryssenstugan, samt hemsidan	Ulla-britt Larsson	0247-210 91	ulla.21091@telia.com

Våra övriga projekt och projektansvariga hittar du på klubbens hemsida <http://fagelklubben.leksand.nu>